

บทที่ 3

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

วิจัยฉบับนี้เป็นการดำเนินการระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามสมมุติฐานที่ว่ากรอบแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ ให้เหมาะสมตามลักษณะภูมิประเทศนั้นสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนความเป็นมาตรฐานและแสดงถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมของไทย มีจุดมุ่งหมายในการออกแบบภาษาภาพ (Pictogram) โดยใช้องค์ประกอบเรขาคณิต ออกแบบเรขาคณิตบนป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ และสามารถสื่อถึงวัฒนธรรมไทยได้ ในบทนี้จะกล่าวถึง การเก็บข้อมูลและการโดยแบ่งเป็นส่วนๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิธีการเก็บข้อมูล

ส่วนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูล

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลทั้ง 3 ส่วนนี้จะ เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแสดงผลสรุปข้อมูลที่นำไปสู่แนวทางในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทยต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิธีการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ

ก) แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

แหล่งข้อมูลประเภทนี้เป็นการรวบรวมข้อมูล ที่เป็นเอกสารจากหนังสือ บทความ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ แบ่งได้ คือ

- ส่วนที่เกี่ยวกับเกาะต่าง ๆ ในประเทศไทย
- ส่วนที่เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์ที่ใช้กับการท่องเที่ยวในปัจจุบันของประเทศไทย
- ส่วนที่เกี่ยวกับการแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

- ส่วนที่เกี่ยวกับการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์
- ส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบเรขาคณิตในการออกแบบภาษาภาพในระบบป้ายสัญลักษณ์
- ส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยและการสื่อสารความเป็นไทย

ผู้วิจัยทำการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาต่างๆ ของข้อมูลในภาคเอกสารดังกล่าวข้างต้น นำมาสร้างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ และการใช้องค์ประกอบเรขาคณิตในการออกแบบเรขาคณิตบนป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย ต่อไป

ข. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

แหล่งข้อมูลในส่วนนี้ใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักออกแบบ นักวิชาการ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทางราชการ ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ ซึ่งจะเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนขอแบบสอบถามในการหาแนวทางและหลักการในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์และการใช้องค์ประกอบเรขาคณิตในการออกแบบเรขาคณิตบนป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย

ค. วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลในวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยนำเสนอการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่แสดงไว้ในบทที่ 2 และทำการวิเคราะห์สรุปหาหลักการและแนวทางการใช้ระบบป้ายสัญลักษณ์ ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะในประเทศไทย และการใช้องค์ประกอบเรขาคณิตออกแบบภาษาภาพ และเรขาคณิตบนป้ายสัญลักษณ์

2. การเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้วยการสัมภาษณ์แบบส่วนตัว และการใช้แบบสอบถามเพื่อหาแนวทางในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้เก็บข้อมูลการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์และการใช้องค์ประกอบเรขาคณิตในการออกแบบเรขาคณิตบนป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย โดยมีอุปกรณ์การเก็บข้อมูลดังนี้

2.1.1 การจดบันทึก เนื่องจากในการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษาจะต้องรวบรวมเนื้อความและจดบันทึกใจความสำคัญจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นประโยชน์ในการสอบถามอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากแนวคำถามที่เตรียมไว้ และทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน

2.1.2 เทปบันทึกเสียง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้รวบรวมข้อมูลให้ได้ครบถ้วน สามารถนำมาถอดข้อความได้ จึงช่วยให้การรวบรวมข้อมูลที่เป็นคำพูดนั้นละเอียดถูกต้อง เมื่อนำไปใช้คู่กับการบันทึก ก็จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ส่วนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ นั้น แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

ขั้นตอนที่ 1. เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ส่วนตัว เพื่อหาแนวทางและหลักการในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์และการใช้องค์ประกอบเรขาคณิตในการออกแบบเรขาคณิตบนป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย โดยผู้วิจัยใช้การสอบถาม 2 แบบด้วยกันคือ

แบบที่ 1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

แบบที่ 2 แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structure Questionnaire)

ในการหาคำตอบของแบบสอบถามทั้ง 2 แบบนั้น ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงบุคคล เพราะคำถามที่ใช้เป็นคำถามแบบเฉพาะทาง หากถามกับบุคคลทั่วไปอาจทำให้ได้คำตอบที่กว้างเกินไป โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ทางด้านออกแบบเรขาคณิต การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ และ/หรือ มีประสบการณ์การทำงานในสาขาที่กล่าวข้างต้น ไม่ต่ำกว่า 3 ปี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายสุจิน มั่งนิมิตร

ประวัติการศึกษา - วศ.บ. (วิศวกรรมโยธา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- M.Eng.(Traffic Engineering) มหาวิทยาลัยโตเกียว

ตำแหน่ง วิศวกรโยธา 8 หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานและการออกแบบ
กองวิศวกรรมจราจร กรมทางหลวง

ประสบการณ์ 21 ปี

2. นายรณพันธ์ กรูณะเสถียร

ระดับการศึกษา วศ.บ. (วิศวกรรมโยธาอุตสาหกรรมก่อสร้าง คณะ
วิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี

ตำแหน่ง พนักงานวางแผน 6 แผนกวางแผนโครงการ การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทยรับผิดชอบงานวางแผนและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะอาด สำหรับแหล่งท่องเที่ยว

ประสบการณ์การทำงาน 25 ปี

3. นายพงษ์พันธ์ จันเงิน

ระดับการศึกษา วศ.ม. (วิศวกรรมโยธา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง วิศวกรโยธา 4 แผนกกลุ่มศึกษาวางแผน กรมทางหลวง
รับผิดชอบงานออกแบบและพัฒนาป้ายสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้อง
ข้องกับการท่องเที่ยวที่ร่วมมือกันระหว่างกรมทางหลวงและ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ประสบการณ์ 3 ปี

4. นายไพบุลย์ ตระกูลใจดี

ประวัติการศึกษา - ศปบ. (นิเทศศิลป์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง
- สดม. (สถาปัตยกรรมภายใน) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ตำแหน่ง - หัวหน้าสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ภาควิชานิเทศศิลป์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง
- ที่ปรึกษาบริษัท Himotion

ประสบการณ์ 9 ปี

5. นายสุรศักดิ์ งามกนก

ระดับการศึกษา ศปบ. (นิเทศศิลป์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง

ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ บริษัท Bewdy Co.,Ltd. Exhibition
Design & Construction

ประสบการณ์การทำงาน 7 ปี

คำถามสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

เพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ที่มีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ข้างต้น เพื่อหาแนวทางในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทยโดยมีแนวคำถามดังนี้

วัตถุประสงค์	แนวคำถาม
ก. เพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแบ่งประเภทและชนิดของป้ายในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นอย่างไร 2. มีการแบ่งประเภท และ/หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอย่างไร 3. ความถูกต้องในการจัดหมวดหมู่ของป้ายสัญลักษณ์สำหรับท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย 4. เนื้อหาของภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เหมาะสมในการออกแบบสัญลักษณ์ภาพสำหรับ แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทยควรเป็นแบบใด 5. การใช้ตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เหมาะสมบนป้ายสัญลักษณ์
ข. เพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทยและสะท้อนวัฒนธรรมไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดในการออกแบบป้ายสัญลักษณ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมไทย 2. เนื้อหาของวัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร

แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structure Questionnaire)

ข้อมูลและการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเพื่อหาคำตอบในการใช้สัญลักษณ์ภาพสื่อถึงวัฒนธรรมไทย โดยผู้วิจัยแบ่งหัวข้อเนื้อหาของวัฒนธรรมไทย ตามหลักการแยกองค์ประกอบวัฒนธรรม ของพระยาอนุมานราชธน (อนุกรมการศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ : 2538) เป็น 5 หัวข้อดังนี้

1. การดำรงชีวิต
2. สังคม – สถาบันสังคม
3. ศาสนาและจริยธรรม
4. สุนทรียศาสตร์
5. ภาษาและชาติพันธุ์

จาก 5 หัวข้อข้างต้น ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ดังที่นำเสนอไว้ใน การเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในช่วงที่ 1 ดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น ให้ทำการประเมินหัวข้อ เนื้อหาของวัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมในการใช้สัญลักษณ์ภาพ เพื่อนำมาใช้สื่อวัฒนธรรมไทยบนป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ โดยผู้วิจัยทำการแบ่งระดับการประเมินผลคะแนน 5 ระดับ คือ

1	คะแนน	หมายถึง	ไม่เหมาะสม
2	คะแนน	หมายถึง	สื่อได้น้อย
3	คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
4	คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมในการใช้สื่อ
5	คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมที่สุด

ผู้วิจัยนำเสนอผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นตารางสรุปผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ให้คะแนนหัวข้อเนื้อหาวัฒนธรรมที่เหมาะสม สำหรับการสื่อวัฒนธรรมไทย ในรูปแบบสัญลักษณ์ภาพบนป้ายสัญลักษณ์ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ ดังตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 5 คำตอบแบบสอบถามช่วงที่ 1

เนื้อหาของวัฒนธรรม	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คะแนนเต็ม 25	คะแนนเต็ม 100%	อันดับ
สุนทรียศาสตร์	5	4	5	5	5	24	96	1
การดำรงชีวิต	4	4	4	3	4	19	76	2
สังคม - สถาบันสังคม	3	4	2	1	1	11	44	3
ภาษาและชาติพันธุ์	4	1	1	2	1	9	36	4
ศาสนาและจริยธรรม	1	1	1	1	1	5	20	5

จากข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยทำการเลือกหัวข้อเนื้อหาของวัฒนธรรม 2 อันดับแรก คือ หัวข้อสุนทรียศาสตร์ และหัวข้อการดำรงชีวิต จากนั้นผู้วิจัยนำหัวข้อดังกล่าวนำมาแยกหัวข้อย่อยตามหลักการแบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรม ของพระยาอนูมานราชธนและนำข้อมูลในส่วนนี้กลับไปถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการสรุปเลือกองค์ประกอบของวัฒนธรรมที่เหมาะสมที่สุดในการสื่อด้วยสัญลักษณ์ภาพบนระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย ต่อไป ในแบบสอบถามสำหรับการเก็บข้อมูลในช่วงที่ 2 ต่อไป

คำตอบที่ได้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 แบบนั้น ผู้วิจัยนำมาสรุปวิเคราะห์ร่วมกับ ข้อมูลภาคเอกสารที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 2 เพื่อใช้ทำแบบสอบถามในช่วงที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อหาแนวทางการออกแบบระบบป้าย สัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และประเมินความเหมาะสมจากตัวอย่างงานทดลองออกแบบภาษาภาพโดยการใช้อ็อบประกอบทางเรขาคณิตที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ สำหรับเมืองไทยเท่านั้น

การกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ในการหาคำตอบของแบบสอบถามในช่วงที่ 2 นั้น ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงบุคคล เพราะคำถามที่ใช้นั้นเป็นคำถามแบบเฉพาะทาง หากถามกับบุคคลทั่วไปอาจทำให้ได้คำตอบที่กว้างเกินไป โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

- สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ทางด้านออกแบบเรขาคณิต หรือในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ และ/หรือ มีประสบการณ์การทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ไม่น้อยกว่า 3 ปี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายรณพันธ์ กฐินะเสถียร

ระดับการศึกษา

วศ.บ. (วิศวกรรมโยธาอุตสาหกรรมการก่อสร้าง คณะ
วิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี

ตำแหน่ง

พนักงานวางแผน 6 แผนกวางแผนโครงการ การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย

รับผิดชอบงานวางแผนและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวก สำหรับแหล่งท่องเที่ยว

ประสบการณ์การทำงาน

25 ปี

2. นายพงษ์พันธ์ จันเงิน

ระดับการศึกษา

วศ.ม. (วิศวกรรมโยธา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง

วิศวกรโยธา 4 แผนกกลุ่มศึกษาวางแผน กรมทาง

	หลวง(รับผิดชอบงานออกแบบและพัฒนาป้ายสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ร่วมมือกันระหว่างกรมทางหลวงและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)
ประสบการณ์การทำงาน	3 ปี
3. นายสุรศักดิ์ งามกนก	
ระดับการศึกษา	ศปบ. (นิเทศศิลป์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ตำแหน่ง	กรรมการผู้จัดการ บริษัท Bewdy Co.,Ltd. Exhibition Design & Construction
ประสบการณ์การทำงาน	7 ปี
4. นายสุปิติ จันทรประสิทธิ์	
ระดับการศึกษา	ศป.ม. (นฤมิตรศิลป์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่ง	นักออกแบบ แผนก ออกแบบกราฟฟิก บริษัท URBAN
ประสบการณ์การทำงาน	2 ปี
5. นายคณัยพันธ์ วัชรวิงษ์ ณ อยุธยา	
ระดับการศึกษา	MS in Communication Design Pratt Institute, NY
ตำแหน่ง	นักออกแบบ แผนกออกแบบกราฟฟิก บริษัท 4Art
ประสบการณ์ทำงาน	3 ปี

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการออกแบบเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลขั้นสุดท้ายซึ่งอยู่ในส่วนของการหาแนวทางในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากข้อมูลในส่วนของที่ 3 ของบทที่ 2 ร่วมกับข้อมูลในการสัมภาษณ์ (ในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2) โดยผู้วิจัยนำหลักการแบ่งประเภทระบบป้ายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยยึดหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และใช้การแบ่งระบบป้ายในส่วนการให้บริการ ตามหลักการแบ่งประเภทป้ายตามขอบเขตการให้บริการของ (เอื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา, 2543) นำมาสรุปเป็นตารางวิเคราะห์การแบ่งประเภทป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะเพื่อทำการสรุปประเภทและกิจกรรมที่เหมาะสม

สมในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 6 วิเคราะห์การแบ่งประเภทป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย (ตาราง 1)

ก. ประเภทแหล่งท่องเที่ยว		
1) ประเภทธรรมชาติ	2) ประเภทประวัติศาสตร์ -ศาสนสถาน	3) ประเภทกิจกรรม และ/หรือแหล่งชุมชน
1. จุดชมวิว	1. ศาสนสถาน (พุทธ)	1. ตลาด
2. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ	2. ศาสนสถาน (คริสต์)	2. หมู่บ้าน
3. น้ำตก	3. ศาสนสถาน (อิสลาม)	3. สวนสาธารณะ
4. ทะเล	4.อนุสาวรีย์	4.สนามกีฬา
5. เกาะ	5. พิพิธภัณฑ	กิจกรรมบนบก
6. ภูเขา	6. โบราณสถาน	1. กิจกรรมขี่ช้าง
7. ชายหาดสาธารณะ		2. กิจกรรมขี่ม้า
8. พิพิธภัณฑสัตว์น้ำ		3. กิจกรรมบันจี้จัมพ์
9. พิพิธภัณฑสัตว์บนบก		4. กิจกรรมโกคาร์ท
		5. กิจกรรมตีกอล์ฟ
		6. กิจกรรมฟันท์บอล
		7. กิจกรรมปีคนิค
		8. กิจกรรมแค้มป์
		กิจกรรมทางน้ำ
		1. กิจกรรมตกปลา
		2. กิจกรรมดำน้ำ
		3. กิจกรรมว่ายน้ำ
		4. กิจกรรมเล่นโบ
		5. กิจกรรมแคนนู
		6. กิจกรรมวินเซิร์ฟ
		7. กิจกรรมสกีน้ำ
		8. กิจกรรมพาราซูิต
		9. กิจกรรมพายเรือ

ตารางที่ 6 วิเคราะห์การแบ่งประเภทป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย (ตาราง 2)

ข. ประเภทส่วนบริการ	
<p>1) บริการสาธารณะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ธนาคาร แลกเงิน 2. กองตรวจคนเข้าเมือง 3. โรงพยาบาล หรือคลินิก 4. สถานีตำรวจ 5. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว 6. สนามบิน 7. ท่าเรือ 8. ท่ารถ 9. ไปรษณีย์ 10. โทรศัพท์ 11. ปั้มน้ำมัน/เชื้อเพลิง 12. หน่วยกู้ภัย 	<p>2) บริการธุรกิจ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บาร์ / ผับ / ดิสโก้ 2. โฮวี / การแสดงต่างๆ 3. โรงแรม / รีสอร์ท 4. ศูนย์อาหาร/ภัตตาคาร 5. ร้านกาแฟ 6. แหล่งช้อปปิ้ง 7. ร้านขายของที่ระลึก 8. ร้านอินเทอร์เน็ต 9. ที่เช่ารถยนต์ 10. ที่เช่ามอเตอร์ไซด์

ตามที่ เชื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา (2543) ได้แบ่งประเภทป้ายสัญลักษณ์ ตามองค์ประกอบและตามหน้าที่การใช้งานออกเป็น 2 ประเภทคือ ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก และระบบป้ายสัญลักษณ์ภายใน และจากตารางสรุปการแบ่งประเภทกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวในตารางข้างต้นนั้นจัดได้ว่าเป็นป้ายสัญลักษณ์ภายนอกนั้นทั้งสิ้น จึงนำมาสรุปร่วมกับระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอกที่มีป้ายทั้งหมดมี 8 ชนิดด้วยกัน เพื่อหาประเภทและกิจกรรมที่เหมาะสมในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย และนำผลสรุปดังกล่าวไปใช้ในแบบสอบถามชุดที่ 2 ต่อไป โดยได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 7 สรุปประเภทป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย (ตาราง 1)

ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก (Exterior Signage system)	สรุปป้ายสัญลักษณ์ที่ได้
1. Primary Identification	<ul style="list-style-type: none"> - ป้ายสัญลักษณ์ของเกาะ - ป้าย Welcome* - ป้าย Voyage*
2. Secondary Identification	<ul style="list-style-type: none"> - ป้าย You are Here* - ป้ายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ได้แก่ <p>ป้ายประเภทแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>1) ประเภทธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. จุดชมวิว 2. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ 3. น้ำตก 4. พืชพันธุ์สัตว์น้ำ 5. เกาะ 6. ชายหาดสาธารณะ 7. ภูเขา 8. ทะเล 9. พืชพันธุ์สัตว์บนบก <p>2) ประเภทประวัติศาสตร์ – ศาสนสถาน</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. ศาสนสถาน (พุทธ) 2. ศาสนสถาน (คริสต์) 3. ศาสนสถาน (อิสลาม) 4.อนุสาวรีย์ 5. พืชพันธุ์ 6. โบราณสถาน <p>3) ประเภทกิจกรรมและ/หรือแหล่งชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. ตลาด 2. หมู่บ้าน 3. สวนสาธารณะ 4. สนามกีฬา <p>กิจกรรมบนบก</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมขี่ช้าง 2. กิจกรรมขี่ม้า 3. กิจกรรมบันจี้จัมพ์ 4. กิจกรรมโกคาร์ท 5. กิจกรรมตีกอล์ฟ 6. กิจกรรมแฟนท์บอล 7. กิจกรรมปีนหิน 8. กิจกรรมแคมป์ปิ้ง

ตารางที่ 7 สรุปประเภทป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย (ตาราง 2)

ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก (Exterior Signage system)	สรุปป้ายสัญลักษณ์ที่ได้
	<p>กิจกรรมทางน้ำ</p> <p>1. กิจกรรมตกปลา 2. กิจกรรมดำน้ำ 3. กิจกรรมว่ายน้ำ 4. กิจกรรมเล่นโบ 5. กิจกรรมแคนนู 6. กิจกรรมวินเซิร์ฟ 7. กิจกรรมสกีน้ำ 8. กิจกรรมพาราซูิต 9. กิจกรรมพายเรือ</p> <p>ป้ายประเภทส่วนบริการ</p> <p>1) บริการสาธารณะ</p> <p>1. ธนาคาร 2. กองตรวจคนเข้าเมือง 3. โรงพยาบาล หรือคลินิก 4. สถานีตำรวจ 5. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว 6. สนามบิน 7. ท่าเรือ 8. ท่ารถ 9. ไปรษณีย์ 10. โทรศัพท์ 11. ปิมน้ำมันเชื้อเพลิง 12. หน่วยกู้ภัย</p> <p>2) บริการธุรกิจ</p> <p>1. บาร์ / ผับ / ดิสโก้ 2. โชว์ / การแสดงต่างๆ 3. โรงแรม / รีสอร์ท 4. ศูนย์อาหาร/ภัตตาคาร 5. ร้านกาแฟ 6. แหล่งช้อปปิ้ง 7. ร้านขายของที่ระลึก 8. ร้านอินเตอร์เน็ต 9. ที่เช่ารถยนต์ 10. ที่เช่ามอเตอร์ไซด์</p>

ตารางที่ 7 สรุปประเภทป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย (ตาราง 3)

ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก (Exterior Signage system)	สรุปป้ายสัญลักษณ์ที่ได้
3. Vehicular Advance Notice	- ป้ายห้าม ป้ายเตือน ต่างๆ สำหรับยานพาหนะและคนเดินเท้า* (ใช้มาตรฐานป้ายจราจรตามกรมทางหลวง)
4. Vehicular Directional	- ป้ายบอกทิศทาง ของสถานที่ท่องเที่ยว สำหรับยานพาหนะและคนเดินเท้า*
5. Traffic Regulatory and Control	ใช้มาตรฐานป้ายจราจรตามกรมทางหลวง*
6. Instructional	ป้ายคำแนะนำต่าง ๆ ได้แก่ 1. ทางเฉพาะจักรยาน 2. เขตปะการัง 3. เขตทิ้งขยะ 4. เขตห้ามทิ้งขยะ 5. ห้ามทิ้งสมอ 6. ใช้หุ่นจอดเรือ 7. Remember Keep left* (จัดเป็น Instructional - Vehicular Advance Notice จึงให้ใช้สีตามมาตรฐานป้ายจราจรตามกรมทางหลวง)
7. Informational	- ป้ายแนะนำและให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งบนเกาะ* - ป้ายห้ามทิ้งบนถนน/ทางน้ำ พร้อมแจ้งค่าปรับและแสดงพื้นที่โฆษณาสำหรับผู้สนับสนุน* - ป้ายห้ามทิ้งในที่สาธารณะ พร้อมแจ้งค่าปรับและแสดงพื้นที่โฆษณาสำหรับผู้สนับสนุน*
8. Decorative	

หมายเหตุ

- ระบบป้ายในข้อที่ 3,4,5 ให้เป็นไปตามมาตรฐานการจราจรทางบก หรือกรมทางหลวง
- *เนื่องจากไม่ใช่ป้ายที่เป็นภาษาภาพ (Pictogram) จึงไม่เอามาใช้สร้างแบบสอบถาม

เมื่อได้บทสรุปของระบบป้ายที่ใช้สำหรับแหล่งท่องเที่ยว ทางทะเลประเภทเกาะแล้วผู้วิจัย นำเสนอ เนื้อหาตามระบบที่ได้มาวิเคราะห์หาแนวทางในการออกแบบชุดสัญลักษณ์ภาพระบบ ป้ายสัญลักษณ์ ที่เหมาะสมในการสื่อเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมไทย โดยใช้ หลักการออกแบบสัญลักษณ์ภาพของเมือง ฟุคุโอกะ (Masaru Sato) มาเป็นแนวทางการออกแบบ สัญลักษณ์ภาพในตารางข้างต้นเพื่อหารูปแบบสัญลักษณ์ภาพที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทาง ทะเลประเภทเกาะไปใช้ในแบบสอบถาม ดังนี้

ภาพที่ 12 ชุดสัญลักษณ์ภาพที่ใช้ในแบบสอบถามชุดที่ 2

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (Structure Questionnaire) เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานของรูปแบบองค์ประกอบ ภาษาภาพ ระบบสัญลักษณ์ โดยแนวคำถามที่ใช้ในส่วนที่หารูปแบบของสัญลักษณ์ภาพนั้นได้อาศัยเกณฑ์การออกแบบสัญลักษณ์ภาพของ อ.โสมภณี ภาสวรินทร์ ที่ได้เขียนไว้ในคู่มือทำป้ายชี้ทางและป้ายแหล่งท่องเที่ยว ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 นั้นมาเป็นแนวการสร้างคำถาม และในส่วนขององค์ประกอบ หรือเนื้อหาของสัญลักษณ์ภาพนั้นผู้วิจัยอาศัยเกณฑ์การออกแบบเครื่องหมายภาพและสัญลักษณ์ที่ดี ของ เอื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา ที่ได้กล่าวไปแล้วเช่นกันในบทที่ 2 และเป็นหลักการเดียวกันกับที่ใช้วิเคราะห์ ชุดสัญลักษณ์ภาพของเมือง Fukuoka ซึ่งจากงานวิจัยของสุปิติ จันทร์ประสิทธิ์¹ ได้กล่าวไว้ว่าระบบ Town Sign ของญี่ปุ่นเป็นระบบที่เหมาะสมสำหรับเมืองท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่งเพราะการออกแบบป้ายให้กับเมืองเล็กๆ หรือเขตปริมณฑลที่มีขนาดเล็ก นั้นเป็นประโยชน์โดยทำให้เมืองนั้นดูโดดเด่นกว่าย่านอื่น ๆ ระบบป้ายที่เกิดจากเมืองเหล่านี้สามารถสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเกิดเป็นหมวดหมู่ได้ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การออกแบบเครื่องหมายภาพและสัญลักษณ์

เอื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา (2543) ได้เสนอเกณฑ์การออกแบบสัญลักษณ์ภาพไว้ดังนี้

1. สื่อความหมายออกมาในทางบวก แสดงออกถึงภาพลักษณ์ของสถานที่และดึงดูดใจ
2. แสดงถึงความแปลกแตกต่าง มีลักษณะเด่นของตนจึงจะเป็นที่จดจำ และระลึกได้เป็นอย่างดี
3. มีจุดสนใจชัดเจน มีจุดรวมสายตาหรือดึงดูดใจ
4. มีความเป็นนามธรรมเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถเป็นที่เข้าใจในระดับความคิดของกลุ่มเป้าหมาย
5. การลด-ย่อสัญลักษณ์ที่ออกแบบ ต้องคำนึงถึงการนำไปใช้ได้
6. สีเดียว สัญลักษณ์ที่ดีควรออกแบบด้วยสีเดียว เพราะเป็นผลทางเศรษฐกิจในการนำไปใช้**

ไปใช้**

7. พื้นที่ว่างสัญลักษณ์ที่ดีควรมีลักษณะพื้นที่ว่างที่เหมาะสม
8. น้ำหนัก มีผลดีต่อการย่อขนาดเล็กลง เพราะให้ความรู้สึกตัดกันอย่างชัดเจนกับตัว

หนังสือ

9. การเส้นไหล การใช้พื้นที่สีขาวควรมีการออกแบบให้เกิดความรู้สึกผ่านได้โดยสะดวก

¹สุปิติ จันทร์ประสิทธิ์. วิทยานิพนธ์การศึกษาระบบป้ายสัญลักษณ์มาตรฐานสำหรับกรุงเทพมหานคร ระดับปริญญาโท สาขา: ภาควิชาภูมิศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2543

10. ทิศทาง ทิศทางของรูปทรงที่จะทำให้เกิดความรู้สึกที่น่าสนใจ เช่น ทิศทางที่ชี้ไปทางขวามือและข้างบน จะเป็นทิศที่มีผลต่อการมองเห็น มากกว่าทิศที่ชี้ไปทางซ้ายและล่าง

11. มีองค์ประกอบที่ดีของโครงสร้าง ควรกำหนดโครงสร้างในบริเวณพื้นที่ว่างให้มีความสัมพันธ์กันโดยไม่เกิดความสับสน

ผู้วิจัยจึงได้นำเกณฑ์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นตาราง แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทำการวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยทำการสรุปผล โดยการนำเสนอเป็นตารางและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาและเสนอเป็นการคิดค่าสถิติในบทที่ 4 (ดูตัวอย่างของแบบสอบถามได้ที่ภาคผนวก)

**หมายเหตุ เนื่องจากการออกแบบสัญลักษณ์ภาพในงานวิจัยครั้งนี้นั้น ต้องใช้สีเดียวต่อ 1 สัญลักษณ์ภาพ อยู่แล้ว ดังนั้นเกณฑ์ในข้อ 6 ที่กล่าวว่า สีเดียว สัญลักษณ์ที่ดีควรออกแบบด้วยสีเดียว นั้น ผู้วิจัยจึงไม่นำมาใช้ในการตั้งคำถาม และได้เพิ่มคำถามในเรื่องการสะท้อนวัฒนธรรมเข้าไปแทน

การประเมินความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

ในการตรวจสอบแบบสอบถาม ในแต่ละชุดผู้วิจัยใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ในการสร้างและตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. นายสุจิต มั่งนิมิตร

ประวัติการศึกษา - วศ.บ. (วิศวกรรมโยธา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- M.Eng.(Traffic Engineering) มหาวิทยาลัยโตเกียว

ตำแหน่ง วิศวกรโยธา 8 หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานและการออกแบบ
กองวิศวกรรมจราจร กรมทางหลวง

ประสบการณ์ 21 ปี

2. นายไพบุลย์ ตระกูลใจดี

ประวัติการศึกษา - ศปบ. (นิเทศศิลป์) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง

- สดม. (สถาปัตยกรรมภายใน) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ตำแหน่ง - หัวหน้าสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ภาควิชานิเทศศิลป์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
 คุณทหารลาดกระบัง
 - ที่ปรึกษาบริษัท Himotion

ประสบการณ์ 9 ปี

3. นายศุภรัก สุวรรณวัจน์

ประวัติการศึกษา - ศปบ. (ทัศนศิลป์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ศป.ม. (นฤมิตรศิลป์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง อาจารย์ สังกัดสาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประสบการณ์ 3 ปี

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำรายละเอียดข้อมูลทั้งจากเอกสารและสรุปผลที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ การใช้องค์ประกอบ เรขศิลป์และแนวทางการออกแบบภาษาภาพที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ ในประเทศไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมไทย ตลอดจนวิธีการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ โดยใช้แนวคิด งานวิจัย หรือบทวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ที่เสนอไว้ในบทที่ 2 มา เป็นแนวทางในการดำเนินการออกแบบ

สำหรับการนำเสนอข้อมูลใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) และ ตารางสรุปผลจากแบบสอบถาม จากนั้นมาทำการวิเคราะห์จัดอันดับทางสถิติ แสดงรูปแบบเป็น เปรอ์เซ็นต์ พร้อมไปกับการพรรณนาสรุปผล และนำเสนอผลที่ได้มาเป็นแนวทางการออกแบบ ระบบป้ายสัญลักษณ์ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะในประเทศไทย ต่อไป

